

**Ajuntament
de Barcelona**

Segona Tinència d'Alcaldia
Drets Socials

MESURA DE GOVERN

ACCIONS URGENTS de lluita contra la pobresa: Per una Barcelona més justa i equitativa

Barcelona, 20 de juliol de 2015

Introducció

L'empobriment dels barcelonins i barcelonines durant els darrers set anys de crisi ha comportat un increment de les situacions de vulnerabilitat i d'exclusió social, especialment als barris i grups de persones més pobres i vulnerables. La pobresa econòmica, l'atur i la precarietat laboral, les traves per accedir a un habitatge digne o la seva pèrdua, les dificultats d'accés als serveis sanitaris o la pèrdua de la seva qualitat, la desigualtat en l'accés a l'educació i la formació, entre molts altres factors, han estès l'exclusió social i han fet la nostra ciutat més desigual i injusta.

Malgrat l'aparent evolució favorable dels indicadors macroeconòmics, diversos indicadors mostren com la crisi segueix colpejant de forma molt intensa la nostra ciutat. És tracta d'una crisi social, que és fruit de la crisi econòmica global però també de l'aplicació de polítiques econòmiques, laborals, socials, migratòries, d'habitatge i de salut inadequades que han provocat un increment de les desigualtats sense precedents recents que tenen el seu reflex en la reducció de qualitat de vida i salut de bona part de la ciutadania més desafavorida.

D'aquesta manera, amb les retallades i reordenació dels recursos públics destinats a atendre les persones en situació de pobresa i exclusió, les més perjudicades han estat les capes de població amb ingressos més escassos i que viuen en els barris amb més problemes socials. Així ho evidencia per exemple l'evolució de la bretxa de pobresa (és a dir, la distància en percentatge entre el llindar de risc de pobresa i la mitjana dels ingressos de les llars per sota d'aquest llindar). A Catalunya, la pobresa ha passat d'un 22,3% el 2007 a un 38,2% el 2012, amb un increment molt superior a la mitjana europea, i a Barcelona entre 2008 i 2013 les desigualtats en la renda familiar disponible per càpita han augmentat entre els barris de forma constant. Així doncs, són els barris que més renda han perdut els que ja presentaven rendes familiars més baixes. És a dir, aquest increment de les desigualtats en la part més desfavorida de la societat té molt a veure amb la situació de zero o molt baixos ingressos en què han caigut moltes famílies que ja porten molt de temps en situació de pobresa i/o exclusió social.

Les fortes desigualtats en la renda té efectes en altres àmbits com ara l'estat de salut de les persones. Un exemple d'això és la desigual incidència de la tuberculosi en els barris de la ciutat, que afecta de manera més intensa en aquells barris amb la renda per càpita més baixa. A banda de trobar-nos davant d'una situació d'emergència social, tot fa pensar, però, que solament disposem d'un coneixement limitat de la situació actual, per la qual cosa precisem d'una diagnosi social completa de la ciutat que ens ha de permetre valorar de forma més integral problemes socials poc coneguts, avaluar millor l'efectivitat i l'impacte de les intervencions que es realitzen, i avançar cap a una Barcelona més equitativa i justa.

La lluita contra les desigualtats i contra la pobresa és una prioritat de l'Ajuntament que s'ha de traduir en l'establiment d'actuacions prioritàries a curt i mig termini. Actuacions que s'han de dissenyar i implementar des de la corresponsabilitat, buscant aliances i estratègies compartides amb el Tercer Sector, agents socials i el conjunt de la ciutadania. És per aquest motiu que el Govern Municipal ha definit aquesta Mesura de Govern que recull un conjunt d'accions urgents per avançar cap a una Barcelona més justa.

La relació d'accions que es presenten constitueix un primer punt de partida a l'espera de concretar el nou Pla d'Inclusió de Social i el conjunt de polítiques per la igualtat que ens permetran construir a mig i llarg termini una ciutat on totes les persones puguin desenvolupar amb autonomia i en igualtat de condicions els seus projectes de vida. Aquestes primeres actuacions de caràcter urgent estan orientades a satisfer les necessitats bàsiques dels col·lectius més vulnerables de la ciutat, a prevenir fractures socials, a atendre situacions d'exclusió i a possibilitar itineraris d'inclusió per a tothom.

Aquest és un acord de compromisos del Govern de mesures urgents que s'haurà de traslladar al Pla d'Actuació Municipal i al Pressupost amb les corresponents dotacions econòmiques.

Taxa AROPE (última dada oficial disponible, 2011)

Tota la població	27,70%
Menors de 16 anys	29,20%

Font: "la pobresa infantil a Barcelona 2013", Ajuntament de Barcelona (a partir de les dades ECVHP 2011)

Atur a Barcelona. Juny 2015

	Persones
Persones aturades	90.624
Atur juvenil	3.962
16 a 19 anys	948
20 a 24 anys	3.014
Persones aturades de 45 i més anys	48.221
Atur de llarga durada (més de 12 mesos)	40.376

Font: Elaboració del departament d'Estadística. Ajuntament de Barcelona. A partir de dades del Departament d'Empresa i Ocupació de la Generalitat de Catalunya.

Atur a Barcelona. Primer trimestre de 2015

	Persones	TAXA
Persones atures	116.100	14,9
Atur juvenil (16 a 24 anys)	16.200	35,9
Atur de 25 a 54 anys	80.700	13,5

Font: Enquesta de Población Activa: INE

Exclusió social, polítiques inclusives i pobresa

Les administracions locals i, en un sentit ampli, les ciutats s'enfronten als reptes provocats pel creixement de la desocupació i la precarietat laboral, per l'extensió de les situacions de pobresa i de marginalitat i ho fan en un context de feblesa de les polítiques de suport a les famílies i de reduccions de les prestacions econòmiques no contributives. La situació de constant emergència social que hem viscut en els darrers anys ha portat a la societat catalana i a la ciutat de Barcelona a posar el focus en les polítiques d'atenció a les víctimes de la pobresa. La frenètica activitat dels serveis socials i de les entitats que porten a terme programes de suport a les persones en situació d'exclusió es una bona mostra de l'increment de les necessitats urgents de la ciutadania.

La lluita contra la pobresa no es pot reduir a un conjunt de mesures d'atenció a les persones i a les famílies més durament colpejades per l'empobriment. A través dels serveis socials i de les polítiques orientades als col·lectius més vulnerables hem de buscar evitar el creixement de l'exclusió i pal·liar-ne els efectes, sempre en el marc de polítiques inclusives caracteritzades per la transversalitat.

La pobresa i les desigualtats es combaten amb polítiques inclusives en els àmbits econòmic, laboral, cultural, d'acollida de les persones nouvingudes i de l'habitatge, entre molts d'altres. Així ho ha entès el teixit associatiu i l'Ajuntament d'aquesta ciutat i en aquesta línia es treballa en el marc de l'Acord Ciutadà per una Barcelona Inclusiva i es treballarà en les diferents polítiques d'igualtat, sanitàries, educatives, d'ocupació i medi ambient en endavant.

Factors de vulnerabilitat social:

Els ingressos econòmics són només una dimensió més de les moltes que configuren l'estructura de vulnerabilitat social de les persones. La inclusió o exclusió social i la pròpia construcció simbòlica de la pobresa estan determinades per factors clau com:

- disposar d'un habitatge en condicions dignes i sense córrer el risc de patir un desnonament o un llançament,
- gaudir d'accés als serveis sanitaris i a les cures adequades en cas de malaltia,
- gaudir de totes les oportunitats de desenvolupar un projecte de vida independent,
- disposar d'una xarxa de relacions socials i familiars capaç de proporcionar suport afectiu, personal i econòmic,
- l'accés al mercat laboral i a una ocupació digna,
- tenir un nivell d'instrucció acadèmica i de capacitació professional.

Aquests factors de vulnerabilitat social interaccionen amb la pobresa econòmica esdevenint en unes ocasions causa i en d'altres conseqüència de la mateixa.

Propostes:

Ocupació:

- Impulsar plans d'ocupació i ampliar els programes d'inserció laboral per a les persones amb més dificultat d'accés al mercat de treball i per col·lectius en situació de vulnerabilitat social, per fer acompanyament i itinerari d'inserció en coordinació amb Barcelona Activa i Drets Socials.
- Definir un pla que fixi els objectius a assolir en matèria d'atur i qualitat en el treball juvenil.

Habitatge:

- Finalitzar la proposta de modificació del Reglament de la Taula d'habitatge d'Emergència social en el marc del Grup de Treball de la Comissió Mixta de Llançaments. Per tal de promoure una modificació que permeti incorporar més persones vulnerables en els recursos de reallotjament que ofereix l'Ajuntament. Incrementar el parc de lloguer social i emergència social a través d'una partida de 3 milions per aquest 2015. Ampliar dels ajuts existents al pagament del lloguer per tal d'evitar els desnonaments. I l'ampliació del parc d'habitatge públic de lloguer planificant la construcció de noves promocions i la de la mobilització d'habitatges buits.
- Ampliar el programa "Primer la Llar" (HousingFirst) d'accés immediat a l'habitatge i suport socioeducatiu adreçat a persones sense sostre a la ciutat de Barcelona.

Alimentació:

- Millorar la detecció de necessitats d'alimentació dels nens i nenes escolaritzats a partir del protocol establerts, per tal de garantir la coordinació entre els centres escolars i la xarxa de serveis socials i sanitaris, realitzant entrevistes a totes les famílies susceptibles de requerir recursos per garantir la cobertura de necessitats bàsiques al llarg dels mesos d'estiu.
- Augmentar la cobertura de beques menjador i definir una segona convocatòria per al curs 2015/16 ampliant la dotació d'ajuts extraordinaris per a totes les famílies amb necessitat social greu.
- Estudiar la implementació d'un programa per a poder garantir una mínima alimentació adequada als i les adolescents als instituts sense menjador.
- Ampliar el servei d'àpats en companyia per a la gent gran.

Garantia de subministraments:

- Revisar els protocols signats per l'Ajuntament amb les companyies subministradores per tal de fer-les corresponsables de les solucions a les

situacions de pobresa energètica i aplicar el criteri del principi de precaució per garantir que no hi hagi talls de subministrament. Articular un servei d'atenció als consumidors i consumidoras vulnerables per intensificar les mesures d'eficiència i estalvi en els subministraments així com la mediació davant les companyies.

Suport Econòmic d'Inclusió:

- Sol·licitar a una institució de reconegut prestigi acadèmic l'elaboració d'un estudi independent que avaluï, entre d'altres, quin és el cost de la vida a Barcelona i que estableixi quin hauria de ser el llindar del salari digne a la nostra ciutat i que serveixi per l'elaboració d'un índex de renda de suficiència per revisar els barems per accedir als serveis bàsics.
- Elaborar un mapa d'ajudes i recursos socials per combatre la pobresa i l'exclusió social, tenint també en compte el *Mapa de prestacions socials* recentment presentat per la Generalitat de Catalunya, per ordenar i dissenyar un suport econòmic d'inclusió.

Pobresa infantil:

- Reforçar l'actual Renda infantil garantida, millorant-ne la dotació, la convocatòria, la gestió i la difusió com a política de garantia de rendes que prioritza i els col·lectius més empobrits, les famílies amb infants a càrrec i reconeix els infants com a ciutadans titulars de drets. Ampliar la dotació del Fons per aquest 2015 per tal de donar cobertura a totes les famílies que ho requereixin.
- Publicar regularment el Baròmetre d'Infància i Pobresa del CIIMU per tal de visibilitzar la dimensió de la pobresa infantil a la ciutat i poder-hi donar resposta, dotant-lo d'indicadors clars i fer una millor planificació dels recursos.
- Convocar la Comissió de Treball sobre l'impacte de la situació de la crisi en la infància i la igualtat d'oportunitats del Consell Municipal de Benestar Social per fer seguiment de les actuacions previstes en el document de Bases per definir estratègies per prevenir i pal·liar l'impacte de la crisi en la infància i per a definir estratègies per prevenir i pal·liar la crisi en la infància i les famílies i detallar-ne més les mesures.

Salut:

- Elaborar un diagnòstic profund, integrat i participat de les necessitats socials i de qualitat de vida de la ciutat, amb un accent especial en els grups socials i els barris més desfavorits, que inclogui nous indicadors per tal de fer visibles problemes poc coneguts i explicar-ne les seves causes i ajudar a prioritzar les polítiques i intervencions més adients.
- Elaborar una avaluació integrada, a curt i mig termini de les polítiques i intervencions socio-sanitàries i de quin és el seu impacte sobre la qualitat de vida i la salut de les persones i barris de la ciutat de Barcelona, amb un

especial accent sobre les situacions de major pobresa, vulnerabilitat i desigualtat existents a la ciutat.

Serveis Socials Bàsics:

- Elaborar un diagnòstic participat dels 40 Centres de Serveis Socials de la Ciutat per detectar necessitats de millora i així poder donar una resposta de qualitat.
- Impulsar una campanya per donar a conèixer els Centres de Serveis Socials de la ciutat i els ajuts, prestacions i serveis que s'ofereixen.

Equipaments Públics:

- Fer ús dels equipaments públics municipals (Biblioteques Escolars, Patis Escolars, Escoles Bressol Municipals) com espais de lleure educatiu.

Educació:

- Iniciar el procés de revisió dels criteris d'accés a les escoles bressol municipals i per a la implementació d'un sistema de tarifació social de les quotes per a les matrícules del curs 16/17 (maig 2016) per assegurar que esdevingui un servei educatiu més assequible a les famílies en situació de pobresa per tal d'afavorir la igualtat d'oportunitats dels infants i l'equitat educativa.
- Elaborar un mapa dels recursos educatius per als infants de 0 a 3 anys i les seves famílies, en especial, escoles bressol municipals i espais de cura, per definir criteris d'ampliació segons necessitats socials, tot reforçant iniciatives comunitàries.
- Reforçar els programes municipals de socialització de llibres, així com de compra de material escolar i informàtic per part dels centres.
- Garantir un mínim de sortides i colònies escolars perquè cap infant en edat d'escolarització obligatòria en quedi exclòs, ja sigui via tarifació social o via dotacions específiques als centres.
- Reduir els preus públics d'accés als infants i adolescents fins als 17 anys als equipaments esportius i piscines per tal de promoure el lleure i l'esport i que no en quedin exclosos.

Política Fiscal:

- Revisar la fiscalitat municipal (reduccions, exempcions, bonificacions) reconeguts per l'Ajuntament de Barcelona (IBI, IAE, preus públics, etc.) per determinar, entre d'altres factors, la seva progressivitat i fer-ne ús com a instrument en de lluita contra l'exclusió social.

Polítiques d'inclusió social:

- Articular una estratègia municipal d'inclusió, de manera coordinada amb l'Acord ciutadà per una Barcelona Inclusiva, els moviments socials i el conjunt

de la ciutadania, que ordeni i detalli el conjunt d'actuacions en aquest àmbit, estableixi el mapa de recursos existents, amb una visió d'actuació territorial d'acord amb la situació dels diferents barris de la ciutat. I avaluar de manera periòdica el compliment i el grau d'efectivitat de totes les noves polítiques, programes i actuacions que es desenvolupin.

- Crear una Taula de treball intersectorial contra la feminització de la pobresa a la ciutat de Barcelona, per elaborar un diagnòstic sobre les diferències de gènere en la pobresa i per definir les accions clau que caldria impulsar per la seva reducció en el marc d'aquesta mesura de govern
- Avaluar l'impacte de les actuals polítiques públiques municipals dirigides a col·lectius en situació de risc d'exclusió social i pobresa des de la perspectiva dels múltiples factors de vulnerabilitat social: laboral, residencial, formatiu, socio sanitari i relacional.
- Demanar la coresponsabilitat a la Generalitat de Catalunya i l'administració de l'Estat en el finançament de les polítiques públiques d'inclusió.